

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 75/2022-11

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (Ústavným súdom Slovenskej republiky vedenej pod sp. zn. Rvp 202/2022), [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (Ústavným súdom Slovenskej republiky vedenej pod sp. zn. Rvp 220/2022), [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (Ústavným súdom Slovenskej republiky vedenej pod sp. zn. Rvp 236/2022), [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (Ústavným súdom Slovenskej republiky vedenej pod sp. zn. Rvp 237/2022), [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (Ústavným súdom Slovenskej republiky vedenej pod sp. zn. Rvp 267/2022), a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (Ústavným súdom Slovenskej republiky vedenej pod sp. zn. Rvp 281/2022), zastúpených advokátskou kanceláriou PIHORŇA, LENÁRT, JAŠŠO, s. r. o., Hrnčiarska 29, Košice, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Peter Lenárt, proti postupu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Sžrk 3/2020 takto

r o z h o d o l :

1. Veci vedené na Ústavnom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. Rvp 202/2022, sp. zn. Rvp 220/2022, sp. zn. Rvp 236/2022, sp. zn. Rvp 237/2022, sp. zn. Rvp 267/2022 a sp. zn. Rvp 281/2022 **s p á j a** na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 202/2022.
2. Výrok o spojení vecí na spoločné konanie nadobúda právoplatnosť a vykonateľnosť okamihom jeho prijatia Ústavným súdom Slovenskej republiky.
3. Ústavné sťažnosti **o d m i e t a**.

O d ô v o d n e n i e :

ustanovenia o postupe pri spojení vecí na spoločné konanie, avšak v súlade s § 62 zákona o ústavnom súde o primeranom použití Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) možno v konaní o ústavnej sťažnosti (čl. 127 ústavy a § 122 a nasl. zákona o ústavnom súde) použiť na prípadné spojenie vecí primerane § 166 ods. 1 CSP.

6. Podľa čl. II bodu 10 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2022 do 31. decembra 2022 (ďalej len „rozvrh práce“) o spojení vecí patriacich do pôsobnosti senátov ústavného súdu, ktoré spolu skutkovo alebo právne (z hľadiska predmetu konania) súvisia alebo sa týkajú tých istých účastníkov, rozhoduje príslušný senát ústavného súdu určený podľa bodu 5, a to na návrh sudcu spravodajcu vo veci, ktorej spojenie s inou vecou sa navrhuje.

7. Z ústavných sťažností sťažovateľov vyplýva, že sa týkajú rovnakých porušovateľov, sťažovatelia namietajú porušenie toho istého základného práva podľa ústavy a práva podľa dohovoru postupom najvyššieho súdu a najvyššieho správneho súdu v identickom napadnutom konaní.

8. Vzhľadom na totožnosť označených porušovateľov, totožnosť napadnutého konania, podstatu ústavných sťažností sťažovateľov a ich právnu a skutkovú súvislosť ústavný súd v záujme hospodárnosti konania podľa § 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 166 ods. 1 CSP rozhodol tak, že veci vedené ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 202/2022, sp. zn. Rvp 220/2022, sp. zn. Rvp 236/2022, sp. zn. Rvp 237/2022, sp. zn. Rvp 267/2022 a sp. zn. Rvp 281/2022 spojil na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 202/2022 (bod 1 výroku tohto uznesenia).

9. Podľa § 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde rozhodnutie ústavného súdu nadobúda právoplatnosť a vykonateľnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov konania pred ústavným súdom, ak tento zákon v § 83, § 90, § 100, § 108, § 150, § 168, § 175 alebo § 179 neustanovuje inak alebo ak nevyplýva iné z rozhodnutia ústavného súdu.

10. Ústavný súd v záujme rýchlosti a plynulosti konania rozhodol podľa § 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde tak, že výrok uznesenia o spojení vecí na spoločné konanie nadobúda právoplatnosť a vykonateľnosť okamihom jeho prijatia ústavným súdom (bod 2 výroku tohto uznesenia).

III.

Argumentácia sťažovateľov

11. Sťažovatelia tvrdia, že napadnuté konanie je vedené už 20 mesiacov, v priebehu ktorých je konajúci všeobecný súd vo veci nečinný a po celú dobu nevykonal žiadny procesný úkon. Zároveň upriamujú pozornosť aj na konanie vedené pred krajským súdom, ktoré bolo začaté v roku 2016 (sp. zn. 7 S 87/2016, pozn.), a tak celková doba konania už predstavuje 5 rokov a 5 mesiacov.

12. Z hľadiska troch kritérií, ktoré ústavný súd posudzuje pri skúmaní toho, či v napadnutom súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, sťažovatelia uvádzajú, že napadnuté konanie nie je zvlášť zložitá po právnej ani po skutkovej stránke. Ďalej konštatujú, že svojím správaním nijako neprispeli k dĺžke napadnutého konania. K samotnému postupu súdu poukazujú na obranu okresného súdu (zrejme krajského súdu konajúceho o správnej žalobe, pozn.), že k zbytočným prietahom v konaní pred krajským súdom malo dôjsť v dôsledku nadmernej zaťaženia

konajúceho súdu. V súvislosti s predmetným tvrdením uvádzajú, že v zmysle ustálenej judikatúry ústavného súdu (poukazujú na sp. zn. I. ÚS 300/2021, sp. zn. I. ÚS 3/2020 a sp. zn. I. ÚS 363/2020) nemôže byť toto dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v konečnom dôsledku nezbavuje štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní.

13. Sťažovatelia poukazujú na skutočnosť, že konanie pred krajským súdom už bolo predmetom posúdenia ústavného súdu, ktorý vyslovil porušenie ich základných práv na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie záležitostí v primeranej lehote, ale nepriznal im žiadne finančné zadosťučinenie. Uvedené ich vedie k záveru, že o to väčšiu ujmu aktuálne pociťujú, keďže stále nemajú „*finálne rozhodnutie*“. Sťažovatelia uvádzajú, že ich právna neistota trvá už od roku 2016, pričom nečinnosťou súdu sa zasahuje aj do ich základného práva vlastníť majetok a s majetkom nakladať.

14. Výšku primeraného finančného zadosťučinenia sťažovatelia odvodzujú od tvrdenej nečinnosti porušovateľov trvajúcej 20 mesiacov, pričom za každý mesiac nečinnosti požadujú 100 eur, čo spolu predstavuje 2000 eur, ktorého vyplatenia sa domáha každý sťažovateľ, a to jednotlivo od najvyššieho súdu, ako aj najvyššieho správneho súdu.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavných sťažností

15. Podstatou podaných ústavných sťažností je sťažovateľmi namietané porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitostí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v dôsledku nečinnosti najvyššieho súdu, ako aj najvyššieho správneho súdu v napadnutom konaní o kasačnej sťažnosti.

16. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

17. Pri posudzovaní otázky či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje v rámci okolností konkrétneho prípadu tri základné kritériá, ktorými sú (1) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. IV. ÚS 187/07). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

18. Ústavný súd opätovne uvádza, že postup krajského súdu v konaní o žalobe na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu vedenom pod sp. zn. 7 S 87/2016 už bol predmetom jeho prieskumu, keď nálezom č. k. III. ÚS 209/2020-112 z 20. októbra 2020 vyslovil porušenie základných práv na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práv na prejednanie záležitostí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru všetkých sťažovateľov (t. j. 98 fyzických osôb v konaní vedenom ústavným súdom pod sp. zn. III. ÚS 209/2020, pozn.),

medzi ktorých patria aj sťažovatelia (aktuálnych ústavných sťažností, pozn.), pričom ústavný súd v danom prípade zistil a konštatoval nečinnosť krajského súdu trvajúcu 3 roky.

19. V tomto konaní pred ústavným súdom je predmetom prieskumu výlučne konanie najvyššieho súdu, resp. najvyššieho správneho súdu o kasačnej sťažnosti smerujúcej proti rozsudku krajského súdu vydaného v už preskúmanom konaní vedenom pod sp. zn. 7 S 87/2016.

20. Z hľadiska vecnej súvislosti napadnutého konania a konania vedeného krajským súdom sa ústavný súd stotožňuje so závermi vyslovenými v náleze č. k. III. ÚS 209/2020-112 z 20. októbra 2020 vo vzťahu k skutkovej a právnej zložitosti veci. Ústavný súd teda konštatuje, že po právnej stránke ide o štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti správnych súdov, pričom pokiaľ ide o skutkovú stránku, možno pripustiť istú mieru skutkovej zložitosti veci vyplývajúcu z väčšieho počtu účastníkov konania (porov. III. ÚS 209/2020, bod 25).

21. V súvislosti s poukazom sťažovateľov na to, že predmetné konanie sa dotýka ich majetkových práv, konkrétne vlastníckeho práva, čo by malo signalizovať vyššiu mieru dôležitosti napadnutého konania, je potrebné uviesť, že preskúmané rozhodnutie správneho orgánu sa týka ich majetkového substrátu, ide o ich vlastnícke právo k nehnuteľnostiam v záhradkárskej oblasti, čo z pohľadu ústavného súdu nie je typ konania, v ktorom je potrebné postupovať s osobitnou rýchlosťou, ako je tomu napríklad v poručenskej agende, pracovnoprávných vzťahoch, príp. pri ohrození vlastníckeho práva k nehnuteľnosti určenej na bývanie.

22. Pokiaľ ide o druhé kritérium, t. j. hľadisko správania sa účastníkov napadnutého konania, ústavný súd uvádza, že nič nenasvedčuje tomu, že by sťažovatelia svojím správaním prispeli k dĺžke jeho trvania. Vychádzajúc z podaných ústavných sťažností, je zároveň zrejmé, že kasačná sťažnosť žalobcu z 22. apríla 2020 bola sťažovateľom krajským súdom doručená 12. mája 2020 a sťažovatelia sa k nej aj v stanovenej lehote vyjadrili.

23. V súvislosti s posudzovaním samotného postupu všeobecného súdu ako tretieho kritéria ústavný súd konštatuje, že je potrebné osobitne zhodnotiť postup najvyššieho súdu a postup najvyššieho správneho súdu. Najvyšší správny súd bol zriadený ústavným zákonom č. 422/2020 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov, k 1. januáru 2021 so začiatkom výkonu svojej činnosti od 1. augusta 2021. Najvyšší správny súd prevzal rozhodovaciu agendu patriacu najvyššiemu súdu vo veciach správnych, čím došlo k prechodu výkonu súdnictva v správnej agende. Za prípadné prieťahy v konaní, ktoré vznikli počas konania pred najvyšším súdom, t. j. pred zriadením najvyššieho správneho súdu, už zodpovedá najvyšší správny súd ako orgán verejnej moci aktuálne príslušný vo veci konať a rozhodnúť. Keďže najvyšší súd nemôže byť porušovateľom ústavnými sťažnosťami namietaných práv, bolo potrebné vo vzťahu k nemu odmietnuť podané ústavné sťažnosti (v tejto časti, pozn.) pre zjavnú neopodstatnenosť v zmysle § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

24. Na tomto mieste ústavný súd poukazuje aj na samotnú povahu napadnutého konania. Najvyšší správny súd ako súd kasačný preskúma právoplatné rozhodnutie krajského súdu na základe podanej kasačnej sťažnosti v intenciách kasačných dôvodov a robí tak na základe skutočností, ktoré boli zistené a preukázané nielen v správnom súdnom konaní, ale aj v konaní administratívnom, čo znamená, že svoj prieskum zameriava aj na konanie, ktoré napadnutému rozhodnutiu predchádzalo. Z uvedeného teda priamo vyplýva zvýšená faktická a časová náročnosť,

ktorá bola preukázaná aj v konkrétnom prípade sťažovateľov (bod 20 tohto uznesenia, pozn.). Ako podstatné treba uviesť aj to, že pri rozhodovaní najvyššieho súdu, a teda aj najvyššieho správneho súdu ako najvyšších súdnych autorít v krajine (spolu s ústavným súdom z hľadiska jeho postavenia mimo sústavy všeobecných súdov, pozn.) je v zmysle článku 2 ods. 2 CSP (v danej veci v spojení s § 5 ods. 1 SSP) dôležité legitímne očakávanie každého účastníka konania, že jeho vec bude rozhodnutá v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít a ak takej ustálenej rozhodovacej praxe niet, aj podľa stavu, v ktorom každý účastník konania môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo. Z miesta, ktoré zastáva najvyšší súd a od 1. augusta 2021 aj najvyšší správny súd v hierarchii všeobecných súdov, by malo vyplývať, že aj najvyšší správny súd rozhoduje iba v najzásadnejších, spoločensky najvýznamnejších a právne najnáročnejších prípadoch, čo tiež môže znamenať, že aj časový rámec, ktorý najvyšší správny súd na vydanie rozhodnutia potrebuje, má zodpovedať významu jeho rozhodovania.

25. Ústavný súd vlastnou činnosťou zistil, že dotknutý súdny spis bol na rozhodnutie najvyššiemu súdu predložený 15. júna 2020. V súvislosti so zriadením najvyššieho správneho súdu prešla rozhodovacia právomoc v prejednávanej veci na tento súd, pričom vec bola pridelená senátu 4S a sudkyňi spravodajkyňi [REDAKOVANÉ].

26. Ku dňu podania ústavných sťažností napadnuté konanie o kasačnej sťažnosti celkovo trvá jeden rok a 7 mesiacov. Dĺžka kasačného konania, ktoré stále prebieha, tak môže hraničiť s požiadavkou primeranosti. Ústavný súd však zohľadnil špecifiká napadnutého konania, a to vyšší počet účastníkov konania, čo sa odráža v skutkovej zložitosti veci, ale aj skutočnosť, že konanie o správnej žalobe bolo právoplatne skončené a podanie kasačnej sťažnosti samo osebe nemá odkladný účinok. Sťažovatelia ani netvrdili, že by konajúci súd rozhodol o prípadnom odkladnom účinku kasačnej sťažnosti v zmysle § 447 ods. 1 SSP. K dispozícii teda majú právoplatné rozhodnutie krajského súdu a miera ich právnej neistoty je značne nižšia. Ústavný súd zároveň prihliadol aj na závery nálezu č. k. III. ÚS 209/2020-112 z 20. októbra 2020, kde neprimeraná dĺžka konania pred krajským súdom bola sťažovateľom kompenzovaná jednak vyslovením porušenia nimi namietaných práv, ako aj priznaním náhrady trov konania, čo v sebe implicitne zahŕňa aj satisfakčný prvok (m. m. III. ÚS 95/2021, IV. ÚS 319/2021).

27. Sumarizujúc tieto špecifiká napadnutého konania, ústavný súd konštatuje, že dĺžka napadnutého konania v tomto štádiu nie je neprimeraná. Vzhľadom na záver o primeranosti dĺžky napadnutého konania nemožno uvažovať o prípadnom zásahu do základných práv sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a do ich práv na prejednanie záležitosti v primeranej lehote.

28. Ústavný súd na základe uvedených skutočností dospel pri predbežnom prerokovaní ústavných sťažností k záveru, že medzi napadnutým postupom najvyššieho správneho súdu v napadnutom konaní a obsahom označených práv (bod 1 tohto uznesenia, pozn.) neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavných sťažností na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení. Na základe uvedeného ústavné sťažnosti sťažovateľov odmietol ako zjavne neopodstatnené podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku tohto uznesenia). Ústavný súd už vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach vyslovil, že zjavná neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru môže vyplývať aj z toho,

že porušenie takého práva sa namieta v konaní pred všeobecným súdom, ktoré z hľadiska jeho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo uvažovať o zbytočných prieťahoch (m. m. IV. ÚS 343/04, III. ÚS 59/05, I. ÚS 455/2014, IV. ÚS 418/2020).

29. Ústavný súd v neposlednom rade uvádza, že ak by ďalší priebeh napadnutého konania signalizoval vznik prieťahov, toto uznesenie nezakladá prekážku veci rozhodnutej podľa § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni sťažovateľom, aby po splnení všetkých zákonných podmienok predložili ústavnému súdu novú ústavnú sťažnosť.

30. Pre komplexnosť ústavný súd dopĺňa, že v ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ] absentuje informácia o dátume jeho narodenia. V nadväznosti na výsledok konania ústavný súd nepristúpil v danej veci k odstraňovaniu tohto nedostatku zákonom o ústavnom súde ustanovenej náležitosti ústavnej sťažnosti spočívajúceho v absencii dotknutej informácie. K predmetnému postupu pristúpil z dôvodu procesnej ekonómie, keďže ani jeho prípadné odstránenie by podľa jeho názoru už nemohlo viesť k inému rozhodnutiu o tejto ústavnej sťažnosti, ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

31. Vzhľadom na odmietnutie ústavných sťažností bolo bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších návrhoch sťažovateľov.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 9. februára 2022

Miloš Maďar
predseda senátu